

Nordsjællands
Landboforening

Industrivænget 22
3400 Hillerød

Telefon 48 22 52 00

Telefax 48 22 52 01

E-mail: nola@nola.dk

www.nola.dk

Hillerød Kommune
By og Miljø
Trollesmindeallé 27
3400 Hillerød
pr. mail: byplan@hillerod.dk

Hillerød 22. september 2017

Bemærkninger til forslag til kommuneplan 2017 for Hillerød Kommune

Nordsjællands Landboforening fremsender hermed som erhvervs- og interesseorganisation for landboere og landbrugere i Hovedstadsregionen uddybende bemærkninger til Hillerød Kommunes forslag til kommuneplan 2017.

Generelle bemærkninger

Nordsjællands Landboforening anerkender byrådets overordnede mål for Hillerød Kommunes fortsatte vækst og udvikling. Samtidig glæder vi os over, at Hillerød Kommune anerkender landbrugets vigtige rolle som naturforvalter og som et erhverv, hvor udviklingsmulighederne fortsat prioriteres.

Vi mener dog, at der er et langt større potentiale for samarbejdsflader ml. land og by, der kan understøtte kommunens mål om vækst på et bæredygtigt grundlag, uden at gå på kompromis med natur og miljø. Og dette har vi et ønske om kommer til udtryk i kommuneplanen.

På mange fronter kan landbruget nemlig bidrage med løsninger indenfor f.eks. miljøvenlig energiforsyning, klimaløsninger, flere arbejds- og elevpladser, naturpleje, lokal fødevareproduktion og - afsætning, udvikling af tilbud relateret til turisme, daglige rekreative tilbud m.fl.

Det vil være ganske passende at tilføje et afsnit om det gavnlige i korte veje mellem producenter og forbrugerne af fødevarer, og hvordan kommunen via institutioner, Mad til Hverdag m.fl. bidrager til lokal identitet i den producerede mad – en identitet, der kan formidles som synligt tegn på, at kommunen tager sit medansvar for miljø- og CO₂-rigtige indkøb alvorligt.

Uddybende bemærkninger til specifikke afsnit

Grøn struktur

LANDOMRÅDET

Byggeri og anlæg i landzone

Retningslinje 2.1.4 Saveregistreringer

Landboforeningen anerkender, at kommunen ønsker at bevare bygninger og kulturmiljøer med arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter. Men når det kommer til administration, mener vi, at hensynstagen til bevaringsværdige bygninger ikke må stå i et dominerende misforhold til den erhvervsmæssige nødvendige udvikling af landbruget uanset bedriftsstørrelse. Dyrevelfærdskrav i Hesteloven, miljø- og klimarigtig energihåndtering i driftsbygninger og stuehuse kan afstedkomme behov for ændring af eksisterende byggeri, og nedrivning af utidssvarende bygninger. Vi opfordrer til, at det kommende administrationsgrundlag må have den nødvendige fleksibilitet og lægger op til dialog om bevaring af bygningerne.

Redegørelse byggeri og anlæg i landområdet

I redegørelsen (1. afsnit) omtales landbrug under 30 ha som "hobbylandbrug". Vi ønsker begrebet erstattet med "deltidslandbrug", idet begrebet "hobbylandbrug" kan være misvisende. Små landbrug kan kræve en større indsats af arbejdskraft end det er muligt i "fritiden" eller som hobby og på flere af disse ejendomme opleves endda, at den ene ejer ofte er fuldtidsbeskæftiget med landbrugsaktiviteter eller aktiviteter relateret dertil. I landbrugsstatistikken skelnes der i hele EU mellem fuldtids- og deltidsbedrifter.

NATUR

"Generelt gælder det, at kvaliteten af naturen aldrig har været så ringe, som den er nu, og at mangfoldigheden af arter aldrig har været mindre." Dette citat fra indledningen betragter vi i denne form som udokumenteret. Vi har læst om 11 arter, der alene i 2017 er observeret i Danmark for første gang (fugleognatur.dk). Vi beder om tilføjelse af en anerkendt kilde eller en anden formulering. Dog er vi enige i, at vi som samfund har en opgave med at sikre vildtlevende plante- og dyrearter for fremtiden, og at der skal en målrettet og beslutsom indsats til at opnå målsætningerne for habitatnatur (Natura 2000-områder) såvel som Biodiversitetskonventionen.

Biologiske værdier

Retningslinje 2.4.1 og 2.4.2

Retningslinjerne indeholder påbud om opretholdelse af tilstand og arealanvendelsen inden for udpegede beskyttelsesområder. – Vi savner henvisning til eksisterende lovgivning, der bl.a. anerkender, at beskyttede naturtyper kan udvikle sig ind og af en lovmæssig beskyttet tilstand (jfr. vejledningerne til administration af § 3 Naturbeskyttelsesloven). Vi mener, at formuleringen bør kvalitetssikres, så den er i overensstemmelse med gældende lovgivning i det åbne land.

Retningslinjerne 2.4.5, 2.4.6 og 2.4.7

Retningslinjernes anvendelse skal ske med respekt for landmændenes dyrknings- og brugsrettigheder. Dette indebærer, at der kun må lægges byrder over til lodsejerne eller forpagterne i det omfang, som der er hjemmel for.

Retningslinje 2.4.8

"Inddragelse af potentielle naturområder til formål, der kan forringe naturindholdet i området som helhed, skal undgås." Retningslinjen skal være i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Retningslinje 2.4.9

"Formål der kan vanskeliggøre, at landbrugsjord som er udpeget som potentielle naturområder på et senere tidspunkt udgår af omdrift, skal undgås." Formulering indeholder tre negationer (vanskeliggør, udgår, undgås) og virker lidt kringlet. Mon ikke der kan findes en mere let forståelig formulering?

Redegørelse Biologiske værdier

"Kerneområderne omfatter generelt en 25 meters beskyttelseszone rundt om eksisterende skove og § 3-naturtyper." (fra redegørelsen) – Der mangler at blive nævnt en hjemmel for denne beskyttelseszone. Vi er usikre på, hvad der er omfattet af hjemmel og beder om afklarende bemærkninger. Bemærkningen slettes, hvis den er uhjemlet.

Kommunens aktiviteter til gavn for Løgfrøen (*Pelobates fuscus*)

Afsnittet om Biologiske værdier afspejler en klar satsning på (fortsat) at fremme Løgfrøen i Hillerød Kommune. **Vi opfordrer til udarbejdelse af en uddybende fagplan**, der ajourfører det foreliggende materiale (fx Amphi-Consult rapporten fra 2013) og kortlægger detaljeret de områder i landskabelig sammenhæng, der kan komme i betragtning (fx, som nævnt i redegørelsen, arealer med en hældning over 6 grader). I denne sammenhæng er det vigtigt for os, at lodsejernes evt. beslutninger skal kunne træffes på fuld oplyst grundlag og efter frivillighedsprincippet. Vi opfordrer kommunen til at inddrage en fagkyndig landbrugskonsulent i arbejdet med fagplanen. Ved at finde frem til løsninger, der nemt kan forbindes med landbrugsmæssig praksis, kan den praktiske nytteværdi af en sådan målrettet plan øges.

Generelt anbefaler Nordsjællands Landboforening, at projekter til bevaring og forbedring af naturområder altid er baseret på frivillighed (som f.eks. faunastriber), og at naturforanstaltninger, som kommunen gennemfører på den ene ejendom, ikke må begrænse husdyrhold og udviklingsmuligheder på naboejendomme.

LANDSKAB, KULTUR OG GEOLOGI

Landskabelige værdier – placering af overskudsjord

Angående placering af overskudsjord har vi fundet en del formuleringer, som vi synes skyder langt ud over målet og til dels muligvis er imod lovgivningen. Af hensyn til bæredygtighed (fx transportafstand) og under henvisning til kommunens ansvar om ikke at eksportere udfordringer med miljøet mere end højest nødvendigt, anbefaler vi på det kraftigste en revision af de pågældende afsnit. Her kommer så de eksempler vi umiddelbart har fundet:

Retningslinje 2.7.3

"Der må ikke ... inddrages arealer til byudvikling og **placering af ren jord.**" (vores fremhævelse) Vi er uforstående over denne sidestilling og mener ikke, at den landskabelige påvirkning af hhv. byudvikling og placering af ren jord kan sammenlignes. Proportionalitetsprincippet er ikke overholdt. Vi tror ej heller, at der er hjemmel for et generelt forbud mod placering af ren jord i de udpegede områder – især ikke, hvis man under sagsbehandlingen for placering af ren jord aktivt arbejder med områdets landskabskarakter.

Retningslinje 2.7.7

"Der må som hovedregel ikke ... inddrages arealer til ... **placering af ren jord.**" (vores fremhævelse) Vi er ikke helt sikre på, hvordan denne formulering skal forstås i sammenhæng med, at der ved den igangværende og den kommende byudvikling i Hillerød opstår en del overskudsjord, der skal placeres. Både betragtninger om bæredygtighed og princippet om, at den, der forårsager en miljømæssig udfordring, også har det primære ansvar for problemets løsning, lægger op til at anvende overskudsjord på kommunens territorium og ikke lade andre kommuner om at løse de problemer, som opstår ved Hillerød Kommunes håndtering af overskudsjord.

"Det betyder imidlertid også, at der **i landzone uden for beskyttelsesområder**, og alene ud fra et privat ønske, **ikke kan gives tilladelse til fx rekreative anlæg eller placering af ren jord på landbrugsarealer.**" (vores fremhævelse; fra redegørelsen om landskabelige værdier) Vi er aldeles uforstående over for den sidestilling, der er indeholdt her. Ovenstående klausul indebærer et generelt forbud mod at placering af ren jord på landbrugsarealer i kommunen. Vi er ret sikre på, at der ikke er hjemmel til dette forskrift, vi henviser til argumentet ovenfor og beder om en ændret formulering. Efter vores bedste opfattelse skal overskudsjord, der opstår i Hillerød Kommune, som udgangspunktet også placeres i Hillerød Kommune.

Værdifuldt kulturmiljø

Retningslinje 2.8.3

"**Inden for de værdifulde kulturmiljøer må der ikke planlægges eller gennemføres byggeri og anlæg ud over det, der er erhvervmæssigt nødvendigt for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri. Der må ikke inddrages arealer til byudvikling og til placering af ren jord.** Bygninger, anlæg og skovrejsning inden for de værdifulde kulturmiljøer skal placeres og udformes under hensyntagen til bevaring og beskyttelse samt mulighed for forbedring af kulturværdierne." (vores fremhævelse) Retningslinjen er kategorisk imod placering af ren jord og vurderer denne som mere skadelig end bebyggelse, anlæg og skovrejsning. Det undrer vi os over. Er det det, Hillerød Kommune virkelig vil og mener? Et lag af ren jord vil da medvirke til at bevare evt. kulturhistoriske spor for eftertiden – modsat f.eks. skovrejsning, hvor røddernes vækst påvirker den oprindelige helhed i evt. forhistoriske fund. Vi tvivler på, at denne prioritering har sin hjemmel i de danske love og henviser til det, der er skrevet ovenfor.

Geologiske bevaringsværdier

Retningslinje 2.9.2

Vi savner en henvisning til den ifølge Planloven mere lempelige myndighedsbehandling af driftsnødvendige bygninger for land- og skovbrug. Det bør tilføjes i retningslinjen (som det også er beskrevet i redegørelsen), at der må opføres bygninger, som erhvervmæssigt er nødvendigt for land- og skovbruget eller bygninger, som ikke slører eller forringer dannelsen af de særlige landskabsdannelser.

FRILUFTSLIV

Turisme, ferie- og fritidsanlæg

Retningslinje 2.12.4

Vi henstiller til, at formuleringen omkring besøgsgårde bliver blødt lidt op, således at besøgsgårdsaktivitet vurderes bl.a. ud fra aktivitetens omfang og betydning for området, især også nærområdet (fx skole i Alsønderup).

Retningslinje 2.12.5

At rideanlæg sidestilles med golfbaner og ”andre arealkrævende friluftsanlæg” finder vi for unuanceret. Efter vores bedste vurdering kan kun større rideanlæg på mere end 50-60 heste sidestilles med golfbaner; men også ved disse vil arealkravet være langt under det samlede areal for en golfbane. Ved mindre rideanlæg, mener vi, at disse skal administreres ud fra deres størrelse og under hensyntagen til naturmæssige og landskabelige værdier samt trafikale forhold. Rideanlæg under 15 heste vil kunne sidestilles landbrugsbedrifter, mener vi. Steder, hvor folk kan dyrke ridning, er efter vores opfattelse med til at gøre Hillerød Kommune til et attraktivt sted at bosætte sig i.

Samme gælder også for Retningslinjerne 2.12.6, 2.12.7 og 2.12.10.

SKOV OG LANDBRUG

I den indledningsvise omtale foreslår vi et supplerende afsnit i retning af følgende:

”Landbruget producerer fødevarer både i lokal og global målestok. Landbrugsvirksomheder i Hillerød kan bidrage til korte veje mellem producenter og forbruger af fødevarer. Kommunen vil, bl.a. via egne (stor)køkkener, bidrage til og satse på lokal identitet i den producerede mad – en identitet, der også er synligt tegn på, at kommunen tager sit medansvar for miljø- og CO₂-rigtige indkøb alvorligt.”

Landbrug – særligt værdifulde landbrugsområder

Ved udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder i hele metropolregionen foreslår vi at anvende risikoen for dyrkningsmæssig marginalisering som et ekstra kriterium. Jo større presset er på landbrugsjord, jo vigtigere er det at udpege de lokalt resterende landbrugsområder som særligt værdifulde. Derved bliver det nemmere at indtænke i anden planlægning, at landbrugsarealer både skal have en rentabel størrelse og at der skal være adgang med moderne landbrugsmaskiner for at de kan blive ved med at være interessante at dyrke. Derfor opfordrer vi til, at flere end de aktuelle områder udpeges om særligt værdifulde.

Ved udpegning af områder til større husdyrbrug henstiller vi, at kommunen overvejer, om området mellem Skævinge og Store Lyngby helt eller delvist kan være egnet til at rumme større husdyrproduktion.

Retningslinje 2.13.5

Vi henstiller til, at retningslinjen suppleres med en formulering om, at større husdyrbrug kan etableres uden for de udpegede områder, når det kan forenes med områdets natur-, landskabs- og kulturværdier, og øvrige lovpligtige procedurerne bliver overholdt.

GRØN STRUKTURPLAN

Rekreative stier

Ved anlæg af nye stier skal offentligt ejede arealer prioriteres. Anvendelse af private lodder skal ske i samtykke med ejeren.

Blå struktur

VÅDOMRÅDER

Lavbundsarealer

Redegørelse Lavbundsarealer

Til jeres udpegnings af vådområde ved Attemosen vil vi bemærke, at Havelse Å på denne strækning har haft en forhøjet vandstand siden 1958, hvor Københavns Vandforsyning fik lov til at flytte et stryg fra Attemosen ca. 2 km nedstrøms til åens station 6.200. Flytningen af stryget har haft den konsekvens, at afvandingsdybden i oplandet er blevet forringet. Hvis ikke forringelse af afvandingsdybden på denne strækning blev erstattet for i 1958, må den medtages, når der skal gennemføres et vådområdeprojekt.

Kvælstof- og fosfor-vådområder

Det virker, som om tallene i den indledende tekst er ombyttet – vi har i hvert fald svært ved at se, hvordan fosfor-transporten i oplandet til Roskilde fjord og Isefjord skal kunne formindskes med 300 tons årligt.

VANDLØB OG SØER

Vandløb

Redegørelse vandløb

Angående den kommende spildevandsplan anbefaler vi, at alle ejendomme uden offentlig kloakering bliver gennemgået for at sikre, at disse ikke udleder (urensset) spildevand til vandløb (dræn, grøfter, åer).

Angående vandområdeplaner vil vi henstille til, at Hillerød Kommune arbejder henimod en udpegnings af Pøle Å som "stærkt modificeret" vandløb. Vandløbslivet i Pøle Å er massivt påvirket af anlæggelse af de tre søer Strødam Engsø, Solbjerg Engsø og Alsønderup Enge i 1990'erne. Det har vist sig bl.a., at der fra søerne udledes store mængder fosfor, når sedimenterne ved stærk vind bliver hvirvlet op fra bunden og skyllet ud i Pøle Å. En anden påvirkning fra de tre søer består i, at vandet i Pøle Å bliver opvarmet, hvilket giver rigtig dårlige livsbetingelser for dyrelivet i vandløbet. En tredje menneskeskabt påvirkning består i, at spildevand fra Hillerød bys renseanlæg indeholder bl.a. store mængder fosfor og udgør samtidig en stor del af Pøle Ås samlede vandføring.

De samlede menneskeskabte ændringer af vandløbet forhindrer, sammen med åens ringe fald (2/3-dele af strækningen nedstrøms Hillerød har et ringere fald end 0,5 ‰), at åen kan opfylde målene for gunstig miljøtilstand inden for overskuelig tid.

Søer

Redegørelse søer

I forlængelse af kommunens konstatering af frigivelse af næringsstoffer fra Strødam Engsø, Solbjerg Engsø og Alsønderup Enge vil vi inspirere til at igangsætte et forløb, hvor hele Pøle å-systemet bliver nytænkt i forhold til det 21. århundredes udfordringer. By-pass af de tre engsøer, anvendelse af engsøerne som tidvis tørre bassiner til klimasikring, faldforhold / restaurering af Pøle Å samt en samlet plan for Arresøen, der foreløbigt fortsat modtager en mangedoblet mængde af fosfor i forhold til det, der udledes fra søen, kan måske være med til at skabe balance i et system, som mennesket igennem generationer har forstyrret.

Infrastruktur og forsyning

FORSYNING

Varmeforsyning

Vi opfordrer Hillerød Kommune til at igangsætte et lokalt samarbejde til produktion og anvendelse af miljøvenlige energiafgrøder (til el og fjernvarme). Det vil give et virkelig tydeligt signal om, at Hillerød gør alvor af bæredygtighedstanken og undgår at anvende træpiller, der er fremstillet under betingelser, der ikke kan kontrolleres og som i bedste fald "kun" indebærer et højere CO₂-udslip pga. transport, end det vil være tilfældet ved lokalt producerede energiafgrøder.

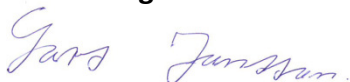
KLIMATILPASNING

Klimatilpasning i det åbne land

Nordsjællands Landboforening anbefaler at tilføje strategien for klimasikring endnu en dimension ved at arbejde henimod en sænkning af flodemålet i Arresø. Én cm vandspejlssænkning svarer til 400.000 m³, hvilket må betragtes som en væsentlig ekstra kapacitet. Vandspejlssænkningen vil også umiddelbart have en positiv effekt på Pøle Å-strækningen nedstrøms Alsønderup Enge samt Æbelholt Å nedstrøms Søsterbromølle.

Afsluttende vil vi gerne tilkendegive, at vi altid er til rådighed for en uddybende dialog med kommunen. Vi er sikre på, at helhedsløsninger på klima-, natur-, arealanvendelses-, miljø- og fødevarerområdet kan findes i samarbejdet med aktive landbrugere og en multifunktionel landbrugsproduktion i Hillerød.

Med venlig hilsen

Lars Jonsson, Formand for Nordsjællands Landboforening

Søren Hansen, Næstformand for Nordsjællands Landboforening